

16
1948. JÚN. 17

Az „Esti Szó“ riportere elindult, hogy végigjárja Budapest tizennégy kerületét. Nem a „benszülött“ biztonsgával, de azzal a fűrésző kíváncsisággal, amelylyel vadidegen város utcáit járja az újságró, a felfedező érdeklődésével és lázával. Az első napon az I. kerületben bolyongott, szobakerekedett a járókelőkkel s becsöngetett idegen lakásokba, hogy há képet nyerjen s beszámoljon a kerületről úgy, ahogyan azt a törzslakók látják. Mi a panaszuk, mi a bánatuk, mivel elégedettek, mivel elégedetlenek. De holnap már tovább megy a második kerületbe s így minden napon a következőbe. Lehet, hogy holnapután már az ön ajtáján csönget, kedves Olvasó.

Kezdjük hát az utazást!

Élet a romvárosban

I. kerület

A Széll Kálmán-téri indítókülke fölött kigyullad a 16-os autóbusz jelzője, aztán kialszik, a sofför begyújtja a motort s a kék autóbusz pöföve meglödul a Várhegy felé. Délután félöt: hárman ülünk mindössze a kocsiában. 40 fillér a vonaljegye a Disz-téri végállomásig, rövid út ez, öt percig tart mindössze, de ahogy a kalauz beszámol: ez a Beszkárt „legtrosszabbul menő“ autóbuszvonal. Mielőtt elindították a buszokat, mondja, próbálkozott itt egy magánvállalkozó is autóbusz-fuvarozással, de hamar abbahagyta, mert még az üzemanyagot sem kereste meg.

Bécsi kapu-tér, Incze pápa-tér, Sentháromság-tér, Disz-tér. Négy megálló: már itt is vagyunk. Erősen alkonyodik, ahogy nekivágok a Várnak. Lefordulok az Uri-utca felé. Minden harmadik házon ott a tábla: „Vigyázat, romház! Életveszélyes!“ De a romházakból villanyfény szűrődik az utcára: laknak bennük. Az utcák üresek.

Budapesti háztetők alatt...

Hogyan dobog a főváros tizennégy szive?

Ahogy megállok az egyik kapu előtt, észreveszem, hogy az egyik ablakból fűrészőn figyelnek. Továbbindulok. Befordulok a legsötétebb közbe, a sarkon tábla: Fortuna-köz 13.

Fortuna is, 13-as is, ide befordulok. Egy pillanatra megállok a sötét udvaron, az egyik ablakból villanyfény szűrődik. Bekopogok. T. I. pénzügyminisztériumi főtisztviselő nyit ajtót. A barátságos Budán vagyok: szélesre tárja az ajtót, betessékel, feketével kínál.

— A Vár lakóinak száma az ostrom óta egytizedére csökkent. Tízezren laktak itt, ma körülbelül ezren. Az ostrom pokoli volt éppen, nyolc hétig tartott s tessék szóról-szóra érteni: az egész Várkerületben egyetlen ház maradt épen a Werbőczy-utcában. Ha nem ősrégi, középkori alapokon nyugodnának ezek a házak, itt kő-kövön nem maradt volna. Az ostrom után azonnal megindult az építkezés. Tetőt huztunk a házak fölé, de a városrész még mindig halott maradt. Ma már hét hivatal működik idefent, ez valamennyire megélénkítette a vérkeringést. Itt van az Illetményhivatal, a Pénzügy két osztálya, a Háromszögelő hivatal, a Belügy néhány osztálya, a Levéltár, a Hadtörténelmi Múzeum s az Állami Nyomda. Mi a baj itt a Várban? Hát... egy kicsit féltünk a téltől, kérem. Az utak még mindig nagyon rosszak s ha befagynak, bizony veszélyes lesz reggelenként gyalogszerrel lemenni a városba. Kérjük a Köztisztasági Hivatalt, hogy ne fele-

kezzék meg rólunk s hintse föl az utakat naponta.

Mit mond Kedvesi bácsi, a Vár öreg fűszerkereskedője.

— Bizony nagy munka az itt-lakók ellátása. A kevés árut, amire szükség van — mondja az öreg fűszeres — magam húzom föl reg-

gelenként kocsival. S így húzzák föl az árucikkeiket, a szolid Áldás kávétól a szőlőig és süttőtökig a többiek is: Kóczán, Pellech, meg a Nagy. De szívésen tesszük, tessék elhinni: boldogok vagyunk, hogy látjuk: éled a kerület. Nagy örömünk most, hogy gázlámpákat szereznek föl a sarkokon!

Csakugyan: a sötétkék estében már világítanak a sarkokon a zöldes gázlámpák. Hanem még valamit: Dános Gézané, a Hunyady János-útról, azt említi, hogy a régi Honvédelmi Minisztérium fölött, az úgynevezett Elipsz-nél, még mindig van néhány „bedögölt“ bomba. Ezeket gyorsan hatálytalanítani kellene. Egyáltalában: az agyonlőtt és agyonbombázott Vár-negyed még mindig veszélyes ebből a szempontból: itt-ott előkerül egy-egy tányérakna is.

— Ami a fő azonban — mondja az Ilona-utcában lakó Komsich Pál — a Vár közbiztonsága ismét helyreállt. Az elmúlt esztendőben előfordult néhány betörés, de most már csönd van és nyugalom. A Vár amúgyis koránfekvő, nyolckor már lelket sem látni az utcákon, itt mindenki ismeri a másikat, ha idegen bukkán föl este, szemmel tartják. (Tudom, észrevettem.)

A Krisztina, ahová visszavágyunk a törzslakók

Gyalogosan ereszkedem le a Krisztinába. A Krisztina-téren már világítanak a neoncsövek, de

arra fölfelé, a Mészáros-utca, Pályau-tca, Róka-utca sötétségbe burkolóznak.

— A Krisztina is koránfekvő — panaszolja Hamara András, a legregibb sötét tulajdonosa —, kilenckor már bezárom a boltot. Tetszik tudni, 28 ezer lakója volt ennek a kerületnek, ma csak 11 ezer. Az Attila-körutat, Naphegyet megtizedelte az ostrom. Sokan elköltöztek utána erről a vidékről, de tudom, hogy a szíve mindnek visszavágyik s a törzsvendégek a hetedik határból is idejárnak hozzám. Mondogatják is: fölépítjük mi még a Krisztinát, Hamara bácsi, csak kis erőt gyűjtünk hozzá!

Mi az öröm erre felé? Hát az, hogy a közlekedés már kitűnő, 11-ig jár az autóbusz, éjfélig a villamos. Mi a panasz? Nos... telefonhoz még mindig nagyon nehéz jutni. A Krisztina-központ óriási ütemben épül, de a veszteségek nagyok voltak, nem lehet máról-holnapra pótolni. S a közvilágítás... Az Ág-utca koromsötét, panaszolja a panzoló tulajdonosnője, középre, a hatos szám körül kellene még egy lámpa!

A gazellátás mind jobb a Krisztinában is, a Várban is! Pedig itt sok helyütt furni kellett a nehéz, köves talajban, de már csaknem mindenütt bevezették a gázt.

Vár, Krisztina, Tabán... zezugos, girbe-görbe utcácskák, a romantika hazája volt valaha. Aztán meggyötörte a háború. De most már éled, épül, kis örömökkel, kis panaszokkal indítja új életét. S új-jáépülnek a híres Bástya-sétányok is! A köveikbe vésett ezer meg ezer név és nyíllal átszúrt szív pedig sértetlen maradt. Nem fogta őket az ágyúgolyó sem, csakugyan halhatatlan szerelmeknek bizonyultak...